

Generalna skupstina

Distr. Opsta

A/RES/53/144

8. mart 1999.

Pedeset treće zasijedanje

Stavka 110 (b) dnevnog reda

REZOLUCIJA KOJU JE USVOJILA GENERALNA SKUPSTINA

[po izyjestaju Treće komisije (A/53/625/Add.2)]

53/114. Deklaracija o pravima i odgovornostima pojedinaca, grupa i društvenih organa na unapređivanju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda

Generalna skupstina,

Potvrđujući značaj pridržavanja ciljeva i principa Povelje Ujedinjenih nacija za unapređivanje i zaštitu svih ljudskih prava i osnovnih sloboda za sve osobe u svim zemljama svijeta,

Uzimajući u obzir rezoluciju Komisije za ljudska prava 1998/7 od 3. aprila 1998. godine¹, u kojoj je Komisija odobrila tekst nacrt Deklaracije o pravima i odgovornostima pojedinaca, grupa i društvenih organa na unapređivanju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda,

Uzimajući, također, u obzir Rezoluciju Ekonomskog i socijalnog savjeta 1998/33 od 30. jula 1998. god. kojom je Savjet Generalnoj skupstini predložio na usvajanje nacrt Deklaracije,

Svjestna značaja usvajanja nacrt Deklaracije u kontekstu pedesete godišnjice Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima²,

1. *Usvaja* Deklaraciju o pravima i odgovornostima pojedinaca, grupa i društvenih organa na unapređivanju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, koja je dostavljena u aneksu ove Rezolucije;
2. *Poziva* vlade, organe i organizacije sistema Ujedinjenih nacija i međuvladine i nevladine organizacije da pojačaju svoje napore na distribuiranju Deklaracije i, samim tim, na promovisanju univerzalnog

postovanja i razumijevanja i traži od Generalnog sekretara da tekst Deklaracije uvrsti u naredno izdanje «*Ljudska prava: Kompilacija međunarodno-pravnih dokumenata*».

85. Plenarna sjednica 9. decembar 1998.

ANEKS

Deklaracije o pravima i odgovornostima pojedinaca, grupa i društvenih organa na unapređivanju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda

Generatna skupština,

Potvrđujući značaj pridržavanja ciljeva i principa Povelje Ujedinjenih nacija za unapređivanje i zaštitu svih ljudskih prava i osnovnih sloboda za sve osobe u svim zemljama svijeta,

Potvrđujući, također, značaj Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima³ i Medjunarodnih obaveza u postovanju ljudskih prava, kao osnovnih elemenata medunarodnih napora na unapređivanju univerzalnog postovanja i pridržavanja ljudskih prava i osnovnih sloboda, i potvrđujući značaj ostalih dokumenata o ljudskim pravima koji su usvojeni u okviru sistema Ujedinjenih nacija, kao i onih usvojenih na regionalnom nivou,

Naglasavajući da sve članice medjunarodne zajednice treba da ispune, i zajednicki i pojedinačno, svoju svezanu obavezu da unapreduju i podsticu postovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda za sve, bez pravljenja razlika bilo koje vrste, uključujući razlike zasnovane na rasnoj pripadnosti, boji kože, polu, jeziku, religiji, politickom ili bilo kom drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom porijeklu, imovinskom stanju, pravu stecenom rođenjem ili nekom drugom svojstvu, posebno potvrđujući značaj uspostavljanja medunarodne saradnje kako bi se ispunila ova obaveza, u skladu sa Poveljom,

Uzimajući u obzir vaznu ulogu medunarodne saradnje i znacajnog rada pojedinaca, grupa i udruženja u doprinosenju efikasnoj eliminaciji svih kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda naroda i pojedinaca, uključujući, u vezi sa masovnim, ociglednim i sistematskim kršenjem ovih prava koja se javijaju kao posljedica aparthejda, sve oblike rasne diskriminacije, kolonijalizma, strane dominacije ili okupacije, agresije ili prijetnji nacionalnom suverenitetu, nacionalnom jedinstvu ili teritorijalnom integritetu i odbijanja da se priznaju prava naroda na samoopredijeljenje i pravo svakog naroda ponaosob da sprovodi punu suverenost nad sopstvenim bogatstvima i prirodnim resursima,

Priznajući medusobnu povezanost medjunarodnog mira i bezbjednosti i uzivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda, a imajući u vidu da odsustvo medjunarodnog mira i bezbjednosti ne predstavlja izgovor za nepridržavanje ovih principa,

Ponovo naglasavajući da su sva ljudska prava i osnovne slobode univerzalne prirode, nedjeljivi, medusobno zavisni i povezani i da moraju biti unapređivani i primjenjivani na fer i nepristrasan način, bez predrasuda pri primjeni svakog od ovih prava i sloboda,

Naglasavajući da osnovna odgovornost i obaveza da promovise ljudska prava i osnovne slobode pripada državi,

Priznajući prava i obaveze pojedinaca, grupa i udruženja na unapređivanju postovanja i sirenju saznanja o ljudskim pravima i slobodama na nacionalnom i medunarodnom nivou,

Proglasava:

Clan 1

Svako ima pravo, pojedinačno i udružen-a sa drugima, da unapreduje i da se zalaze za zaštitu i ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda na nacionalnom i na međunarodnom nivou.

Clan 2

1. Osnovna odgovornost i obaveza svake države je da štiti, unapređuje i primjenjuje u praksi sva ljudska prava i osnovne slobode, između ostalog, usvajanjem neophodnih koraka za stvaranje svih nužnih preduslova u društvenoj, ekonomskoj, političkoj i u ostalim oblastima, kao i obezbjeđivanjem neophodnih zakonskih garancija kojima bi se obezbijedilo da sve osobe pod nadležnošću date države, pojedinačno ili udružene sa drugima, i praktično usvaju sva ova prava i slobode.
2. Svaka država pojedinačno će primijeniti one zakonodavne, administrativne i druge korake koji su neophodni da se efikasno garantuju prava i slobode na koje se ova Deklaracija odnosi.

Clan 3

Domaci zakon koji je uskladjen sa Poveljom Ujedinjenih nacija i ostalim međunarodnim obavezama države na polju ljudskih prava i osnovnih sloboda predstavlja zakonski okvir u kojem treba sprovesti i uživati ljudska prava i osnovne slobode i u kojem treba da se sprovedu sve aktivnosti na koje se odnosi ova Deklaracija, a koje se ticu unapređivanja, zaštite i praktičnog ostvarivanja ovih prava i sloboda.

Clan 4

Nijedna odredba ove Deklaracije ne smije se tumačiti kao odstupanje ili kontradikcija ciljevima i principima Povelje Ujedinjenih nacija niti kao ograničenje ili izbjegavanje odredaba Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, Međunarodnih obaveza u postovanju ljudskih prava i drugih međunarodnih dokumenata i obaveza koji se primjenjuju u ovoj oblasti.

Clan 5

U cilju unapređivanja i zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda, svako ima pravo, pojedinačno ili udružen-a sa drugima, na nacionalnom i međunarodnom nivou:

- a) da se sastane ili okupi na miran način;
- b) da osnuje, da se pridruzi i da učestvuje u radu nevladinih organizacija, udruženja ili grupa;
- c) da komunicira sa nevladinim i međjuvladinim organizacijama.

Clan 6

Svako ima pravo, pojedinačno i udružen-a sa drugima:

- (a) da zna, trazi, pribavi, primi i posjeduje informacije o svim ljudskim pravima i osnovnim slobodama, uključujući pristup informacijama o načinu na koji se ova prava i slobode primjenjuju u domaćim zakonodavnim, sudskim ili administrativnim sistemima;
- (b) da, kao što je to predviđeno ljudskim pravima i drugim primjenjivim međunarodnim dokumentima, slobodno objavljuje, saopštava ili distribuira drugima stavove, informacije i saznanja o svim ljudskim pravima i osnovnim slobodama;
- (c) da proučava, diskutuje, stvara i brani uvjerenja o postovanju, i zakonski i u praksi, svih ljudskih prava i osnovnih sloboda i da na ove, kao i na ostale odgovarajuće načine, skrene pažnju javnosti na ova pitanja.

Clan 7

Svako ima pravo, pojedinačno i udružen-a sa drugima, da razvija nove ideje i principe o ljudskim pravima, da o njima diskutuje i da se zalaze za njihovo prihvatanje.

Clan 8

1. Svako ima pravo, pojedinačno i udružen-a sa drugima, na efikasan pristup, bez diskriminacije, upravljanju svojom državom i vršenju javnih poslova.
2. Ovo, između ostalog, obuhvata pravo da, pojedinačno i udružen-a sa drugima, podnosi vladinim organima i agencijama, kao i organizacijama koje se bave javnim poslovima, kritike i predloge za poboljšanje njihovog rada i da skrene pažnju na bilo koji aspekt njihovog rada koji bi mogao ugroziti ili spriječiti unapređenje, zaštitu i ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Clan 9

1. Pri primjeni ljudskih prava i osnovnih sloboda, uključujući unapređivanje i zaštitu ljudskih prava na način na koji su ona obradjena ovom Deklaracijom, svako ima pravo, pojedinačno i udružen-a sa drugima, na korist od efikasnog pravnog lijeka i da uziva zaštitu u slučaju kršenja ovih prava.
2. U skladu sa tim, svako onaj čija su prava ili slobode navodno prekršeni ima pravo da se, ili lično ili preko svojih pravnih zastupnika, zali i da se njegova/njena žalba odmah razmatra na rocistu otvorenom za javnost pred nezavisnim, nepristrasnim i kompetentnim sudskim ili nekim drugim organom koji je određen zakonom i da od tog organa dobije odluku, i skladu sa zakonom, kojom se obezbjeđuje odšteta, uključujući propisani nadoknadu u slučajevima gdje se ustanovi da je došlo do kršenja prava sloboda toga lica, kao i da se data odluka i nadoknada sprovedu, a da se sve gore navedeno izvede bez nepotrebnog odlaganja.

3. U skladu sa gore navedenim, svako ima pravo, pojedinačno i udružen-a sa drugima, između ostalog:
 - (a) da se zali na politiku i postupke pojedinačnih službenih lica i državnih organa u vezi sa kršenjem ljudskih prava i osnovnih sloboda, peticijom i *na* neki drugi odgovarajući način, nadležnim domaćim sudskim administrativnim ili zakonodavnim organima ili nekom drugom nadležnom organu koji postoji u okviru pravnog sistema date države, koji treba da odluku po žalbi donesu bez nepotrebnog odlaganja;
 - (b) da prisustvuje javnim raspravama, parnicama i sudenjima kako bi formirao-la mišljenje o podudaranju istih sa nacionalnim zakonom primjenjivim međunarodnim dužnostima i obavezama;
 - (c) da ponudi i obezbijedi stručnu, profesionalnu pravnu pomoć ili neki drugi relevantan savjet i pomoć u odbrani ljudskih prava i osnovnih sloboda.
4. U istom cilju, a u skladu sa u toj oblasti primjenjivim međunarodnim dokumentima i procedurama, svako ima pravo, pojedinačno i udružen-a sa drugima, na nesmetan pristup i komunikaciju sa međunarodnim organima opšte ili posebne nadležnosti za zvaničnu komunikaciju po pitanjima ljudskih prava i osnovnih sloboda.
5. Država će sprovesti brzu i nepristrasnu istragu kako bi se obezbijedilo da se ispituju slučajevi u kojima postoji osnovana sumnja da je došlo do kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda na bilo kojem dijelu teritorije pod njenom nadležnošću.

Član 10

Niko ne smije učestvovati, bilo djelovanjem bilo nedjelovanjem onda kada je ono neophodno, u kršenju ljudskih prava i osnovnih sloboda i niko ne smije biti podvrgnut kažnjavanju ili bilo kakvom djelovanju protiv njega/nje zato što je odbio-la da učestvuje u kršenju ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Član 11

Svako ima pravo, pojedinačno ili udružen-a sa drugima, da se na zakonit način bavi svojim zanimanjem ili profesijom. Svako ko, kao rezultat svoje profesije, ima mogućnost da utiče na ljudsko dostojanstvo, ljudska prava i osnovne slobode drugih treba da ta prava i te slobode poštuje i da se upravlja u skladu sa relevantnim nacionalnim i međunarodnim standardima poslovnog i profesionalnog ponasanja ili etičkim normama.

Clan 12

1. Svako ima pravo, pojedinačno i udružen-a sa drugima, da učestvuje u miroljubivim aktivnostima protiv kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda.
2. Država mora preduzeti sve neophodne mjere da preko nadležnih organa obezbijedi zaštitu svih pojedinaca i udruženja od nasilja, prijetnji, odmazde, *de facto* ili *de jure* diskriminacije, prrtiska ili bilo koje druge proizvoljne aktivnosti do koje bi moglo doći kao posljedice njegovog/njenog legitimnog uzivanja prava na koje se odnosi ova Deklaracija.
3. U vezi sa ovim, svako ima pravo, pojedinačno ili udružen-a sa drugima, da efikasno bude zaštićen-a u skladu sa zakonom, kada reaguje ili se suprotstavlja, mirnim sredstvima, aktivnostima ili pojedinačnim postupcima, u koje se ubrajaju i one aktivnosti i oni postupci koje može počiniti država svojim nedjelovanjem, a koji za rezultat imaju kršenje ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i kada reaguje protiv ili se suprotstavlja nasilju koje sprovode grupe ili pojedinci a koje pogadja uzivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Clan 13

Svako ima pravo, pojedinačno i udružen-a sa drugima, da zastupa, prima i koristi resurse u izricitu svrhu unapređenja i zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda mirnim sredstvima, u skladu sa članom 3 postojeće Deklaracije.

Clan 14

Država je odgovorna da preduzme zakonodavne, sudske, administrativne ili druge odgovarajuće mjere kako bi obezbijedila da sve osobe pod njenom nadležnošću razumiju svoja građanska, politička, ekonomska, društvena i kulturna prava i kako bi unaprijedila razumijevanje tih prava.

1. Takve mjere, između ostalog, obuhvataju:
 - (a) objavljivanje i dostupnost nacionalnih zakona i regulativa kao i odgovarajućih osnovnih međunarodnih dokumenata o ljudskim pravima;
 - (b) potpun i ravnopravan pristup međunarodnim dokumentima iz oblasti ljudskih prava, uključujući periodične državne izvjestaje organima ustanovljenim međunarodnim sporazumima o ljudskim pravima kojima je data država potpisnica kao i pristup rezimeima diskusija i zvaničnim saopštenjima ovih organa.
3. Država mora da obezbijedi i podrži, u slučajevima gdje je to primjereno, osnivanje i razvoj nezavisnih nacionalnih institucija za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda na citavoj teritoriji pod svojom nadležnošću, bilo da su u pitanju ombudsmani, komisije za ljudska prava ili neki drugi oblik nacionalne institucije.

Clan 15

Drzava je obavezna da unaprijedi i olaksa nastavu o ljudskim pravima i slobodama na svim nivoima obrazovanja i da obezbijedi da svi oni koji su zaduzeni za obuku advokata, sluzbenih lica zaduzenih za sprovođenje zakona, osobija oruzanih snaga i drzavnih sluzbenika u svoje programe predavanja i obuke ukljuce i odgovarajuće elemente koji se ticu ljudskih prava.

Clan 16

Pojedinci, nevladine organizacije i odgovarajuće institucije treba da odigraju vaznu ulogu i daju svoj doprinos u podizanju svijesti javnosti po svim pitanjima koja se ticu svih ljudskih prava i osnovnih sloboda putem aktivnosti kao sto su: obrazovanje, obuka i istrazivanje u ovim oblastima, kako bi se dalje, izmedu ostalog, ojacali razumijevanje, tolerancija, miroljubivi i prijateljski odnosi medju nacijama i medu svim rasnim i vjerskim grupama, imajući u vidu razlicito nasljedje u drustvima i zajednicama u kojima dati pojedinci, nevladine organizacije i institucije sprovode svoje aktivnosti.

Clan 17

Pri ostvarivanju prava i sloboda na koje se odnosi postojeca Deklaracija, svako, pojedinacno ili udruzen-a sa drugima, ce biti podvrgnut-a samo onim ogranicenjima koja su u skladu sa odgovarajucim medunarodnim obavezama i koja su odredena zakonima u svrhu priznavanja i postovanja prava i sloboda drugih i u svrhu pridrzavanja normi koje propisuju moral, javni red i mir kao i opste dobro u svakom demokratskom drustvu.

Clan 18

1. Svako ima obavezu prema zajednici i u okviru nje jer je samo u njoj i moguće da pojedinac ostvari slobodni i puni razvoj svoje licnosti.
2. Pojedinci, grupe, institucije i nevladine organizacije imaju vaznu ulogu i odgovornost u ocuvanju demokratije, unapredjenju ljudskih prava i osnovnih sloboda i treba da doprinesu unapredenju i napretku demokratskih drustava, institucija i procesa.
3. Pojedinci, grupe, institucije i nevladine organizacije takodje imaju vaznu ulogu i odgovornost, u mjeri u kojoj je to moguće, da doprinesu unapredjenju prava svih na drustveni i medunarodni poredak u okviru kojeg je moguće u potpunosti ostvariti prava i slobode predvidjene Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima kao i ostalim dokumentima o ljudskim pravima.

Clan 19

Nijedna odredba ove Deklaracije ne smije se tumačiti na način kojim bi se bilo kojem pojedincu, grupi ili društvenom organu ili bilo kojoj državi dalo pravo da obavlja bilo koju djelatnost ili da izvrši bilo koju radnju koje bi za cilj imale rusenje prava i sloboda na koje se odnosi ova Deklaracija.

Clan 20

Nijedna odredba ove Deklaracije ne smije se tumačiti na način kojim bi se dozvolilo državama da podržavaju i unapređuju aktivnosti pojedinaca, grupa, institucija ili nevladinih organizacija koje su u suprotnosti sa odredbama Povelje Ujedinjenih nacija

¹ Vidi Zvanična dokumenta Ekonomskog i socijalnog savjeta, 1998, Dodatak br. 3 (E/I 998/23), poglavlje II, odjeljak A.
² Rezolucija 217A(III).